

Mariusz Wiktorowski, *Organy w kościołach na terenie dekanatów sieradzkich I i II oraz złoczewskiego. Studium historyczno-instrumentoznawcze*

Streszczenie:

Mała ilość danych historycznych i brak kompleksowych opisów organów, które znajdują się w kościołach na terenie dekanatów sieradzkich I i II oraz dekanatu złoczewskiego, stała się przyczynkiem do powstania niniejszej rozprawy i określenia jej tematu.

Autor niniejszej rozprawy za pierwszy cel postawił sobie opis faktów historycznych, dotyczących kościołów ziemi sieradzkiej oraz ustalenie historii organów: instrumentów poprzednich będących na wyposażeniu świątyń i istniejących obecnie w tychże kościołach. Nie wszędzie udało się ustalić budowniczego organów. Opis historyczny stanowi tło i uzupełnienie rozważań organologicznych.

Drugim celem było dokonanie badań instrumentoznawczych i wykonanie opisu aspektów technicznych instrumentów: lokalizacji, wyglądu prospektu, traktury, stołu gry, miechów, a następnie zbadanie struktury brzmieniowej, dokładne spisanie autentycznej dyspozycji, opisanie głosów wielorzędowych, a na końcu podsumowanie badań i wyciągnięcie wniosków dla budownictwa organowego w tym regionie. Wszystkie opisywane organy znajdowały się wyłącznie w kościołach.

Na początku rozprawy umieszczono spis treści oraz spis fotografii. Następnie sporządzono wykaz źródeł i opracowań ujęty w bibliografię, po którym znajduje się niniejszy wstęp. Główną treść pracy podzielono na trzy rozdziały.

W pierwszym rozdziale, na tle historycznym diecezji, wyjaśniono uwarunkowania z zakresu geografii historycznej kościoła w Polsce, które były powodem doboru określonego terytorium. Następnie opisano instrumenty historyczne, które nie przetrwały do dziś. Kolejno sporządzono omówienie historii organów, które obecnie są w kościołach. Skupiono się nie tylko na roku zbudowania organów, ale także ustalono daty i przebieg remontów oraz konserwacji.

W rozdziale drugim opisano wszelkie aspekty techniczne organów, podano wymiary szaf organowych, dokonano opisu wyglądu prospektów, opisano szczegółowo stół gry, zaznaczono rodzaj traktury i wiatrownic, podano autentyczną dyspozycję instrumentów, układ głosów wielorzędowych, opracowano poziome i pionowe skale brzmienia instrumentów, wyznaczono ich zakresy brzmienia oraz opisano stan ich zachowania.

W trzecim rozdziale dokonano syntezy badań, przedstawiono jakie rozwiązania konstrukcyjne występowały najczęściej i wyciągnięto wnioski, jakie budownictwo organowe występowało na terenie tychże trzech dekanatów uwzględniając lata budowy instrumentów, budowniczych oraz aspekty techniczne i brzmieniowe.

Lublin, 16.06.2023, Mariusz Wiktorowski